

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Мартин Василев Захариев**, Университет по библиотекознание и информационни технологии, Факултет „Информационни науки“, Катедра „Национална сигурност“, Професионално направление: 3.5. Обществени комуникации и информационни науки

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор ”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: ПЪНАР ЕРДИНЧ КЯЗИМ

Тема: СИСТЕМА ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 90 от 05.04.2022 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Система за финансово управление на интелектуалната собственост“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Пънар Ердинч Кязим – докторантка на самостоятелна подготовка във ВУЗФ.

Предадените от Пънар Кязим материали включват документи по представен опис: автобиография; справка за изпълнението на минималните национални изисквания (МНИ) за придобиване на научна степен „доктор“; резюме на представените публикации. Докторантката е приложила също така **4 броя публикации**, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране, както следва: (1) “Generating positive financial result from IP exploitation”, The International Journal of Business and Management, Volume 4, Issue 1, January-February 2020, pp 17-22, (2) „Предизвикателството „Управление на интелектуалната собственост““, сп. Пари и култура, бр.2, 2020, с. 100-105, (3) “Intellectual property management as part of the knowledge economy”, Економіка харчової промисловості, том 11, випуск 4/2019, pp 65-70, (4) “Consideration of intellectual property insurance essence”, Economics of enterprises. Macroeconomics, Vol. 1 No. 4(63) (2022); **дисертационен труд; автореферат на български и английски език.** Документите са представени в електронна форма в PDF/EXCEL формат.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Пънар Кязим е завършила специалности „Икономика на интелектуалната собственост“ и „Маркетинг“, и двете в ОКС „бакалавър“ и впоследствие „магистър“ (магистърската степен е придобита съответно през 2008 г. и 2010 г.) в Университета за национално и световно стопанство (УНСС). Богатият образователен профил на докторантката се допълва от придобита квалификационна степен „Специалист“ по Европейска икономическа интеграция (факултативно) в УНСС (2008 г.) и Специализация за учителска правоспособност в СУ „Св. Климент Охридски“ – Департамент за информация и усъвършенстване на учители (2021 г.). Владее няколко езика, сред които турски и английски език. В периода 09.2008 г. – 01.2011г. Пънар Кязим е била хоноруван преподавател по дисциплината „Интелектуална собственост“ в УНСС. Сред професионалния опит на Пънар Кязим прави впечатление обстоятелството, че тя е работила повече от 2 години като специалист по индустриална собственост в Адвокатска кантора „МС Партнърс“, повече от 3 години като специалист „Авторски права“ в „НАР“ ООД, където и до момента е мениджър. От представената биографична справка е видно, че докторантката има богат практически опит в материята на закрилата на интелектуалната собственост (ИС), съчетан с активна преподавателска дейност. Тази рядко срещана комбинация позволява на докторантката да формулира приноси с ясно изразен практико-приложен характер.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е от 229 страници и в структурно отношение се състои от увод, три глави, заключение, научни приноси, използвана литература и приложения. Представени са 12 фигури, 2 таблици, 3 графики. Използвани са 164 информационни източника на различни езици. В увода са формулирани предметът и обектът на изследване, ограниченията на изследването, целта на изследването и работната хипотеза, дефинирани са конкретни научно-изследователски задачи и методи на изследване. Глава първа синтезира теоретичната основа, на която се базира системата за финансово управление на ИС, а именно нейния правен, финансово-счетоводен и мениджмънтски аспект. Изследвана е както казва и самата докторантка „статиката“ на финансовото управление на ИС. Чрез анализа в първа глава докторантката е формулирала обосновани изводи, които са необходима стъпка към доказване на тезата ѝ и основа за изследванията в следващите глави. Втора глава разглежда финансовото управление на ИС в неговата „динамика“, т.е. функционалния аспект на това управление. Тази глава съдържа важни приноси за цялостното изследване, т.к. в нея за първи път дисертантката формулира структура, по която предлага да бъде изградена и приложена ефективно системата за финансово управление на ИС. Тази структура включва одит, SWOT анализ и оценка на обектите на ИС, както и последващо дефиниране на стратегии за финансов мениджмънт на ИС. Безспорно най-интересна за мен бе трета глава, в която предложената система за финансово управление на ИС е апробирана в реално съществуващо

и опериращо на пазара търговско предприятие. В тази глава докторантката провежда иновативно емпирично изследване, като по този начин доказва, че предложената в глава втора система е реално приложима, а апробирането ѝ е възможно да се случи при различни ограничения. В заключението са обобщени най-важните моменти на изследването и са направени важни изводи в подкрепа на тезата на база на резултатите, постигнати в отделните глави. Дисертацията е написана в ясна и логическа последователност, а значителна част от използваните източници са на чужд език – свидетелство за високото ниво на компетентност на докторантката в материята на ИС. Дисертацията е солидна основа за бъдещи изследвания в областта на финансовите аспекти на управлението на ИС.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд „СИСТЕМА ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ“ представлява самостоятелно, оригинално и завършено научно изследване. Научната хипотеза, че въвеждането на система за финансово управление на ИС може да оптимизира финансовите потоци, които обектите на ИС генерират в компанията, е безспорно доказана, включително и чрез апробиране на резултатите от предложената система за финансово управление в конкретно реално функциониращо предприятие в страната. Поставените от автора научноизследователски задачи са реализирани в пълна степен. Сред по-важните теоретични приноси бих отличил: систематизирането на теоретичната основа, върху която стъпва системата за финансово управление на ИС; формулирането на нова структура на финансово управление на ИС, състояща се от три взаимосвързани аспекта на управлението, а именно правен, финансово-счетоводен и мениджмънтски; систематизирането на различни стратегии за финансов мениджмънт на ИС. Безспорно важни практико-приложни приноси са разработеният от дисертантката модел на система за финансово управление на ИС и направената апробация на предложената от автора система за финансово управление на ИС. Поради своята актуалност изследваната проблематика и предложената система за финансово управление на ИС е със сериозни перспективи за развитие.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантката е представила четири броя публикации – статии, публикувани в нерелевантни списания с научно рецензиране (конкретните им заглавия са изброени в т. 1 от настоящото становище). Всички са изготвени самостоятелно и не са в съавторство. Три от тях са на английски език, а една – на български. И четирите представени публикации отразяват изследваните в дисертационния труд теории и проблеми. Изследвани са застраховането на ИС, как да се генерира положителен финансов резултат от експлоатацията на обекти на ИС, икономическите предизвикателства пред управление на ИС в съвременната

икономика на знанието. Това са все аспекти на система за финансово управление на ИС, намерили конкретно отражение в изследванията в дисертационния труд.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Видно от представената справка, кандидатът е изпълнил МНИ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Представеният от докторантката автореферат е изготвен в съответствие с установените практики и изисквания за академичен автореферат. Същият вярно и точно отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд. Авторефератът представя дисертационния труд систематизирано, структурирано и ясно. Докторантката умело е представила в синтезиран вид предмета на изследването и резултатите от извършеното изследване, както и резултатите и значимостта на изводите с оглед доказването на тезата.

8. Критични забележки и препоръки

Независимо от безспорните си достойнства, към дисертационния труд могат да бъдат формулирани някои критични забележки и препоръки, както следва:

1. Препоръчвам докторантката да разшири в бъдеще обекта на научно изследване, като обхване и другите неизследвани в дисертационния труд дялове на ИС – авторски и сродни права, географски означения, сортове растения и животни, топология на интегрални схеми, домейн имена и др. Особено доколкото принципно веднъж възникнали авторски права са непрехвърлими, а е допустимо единствено отстъпването на последващото им използване, ще е интересно и полезно да се види как докторантката ще адаптира предложения модел за финансово управление на ИС в предприятието към този специфичен обект на ИС.
2. Препоръчвам докторантката да издаде в кратък срок дисертацията си като монография, т.к. подобен труд безспорно би бил актуален и с важно практическо значение за българските предприятия.
3. Постигането на защита на търговската тайна не се ограничава само до сключването на подходящи договори за конфиденциалност (вж. напр. с. 140 от дисертационния труд), а предполага внедряването на комплекс от ефективни мерки за съхранение и опазване на съответната информация в тайна – напр. с технически, организационни, правни, охранителни и други методи. Договорите за конфиденциалност са една от възможните, но далеч не единствената подходяща мярка в тази насока.

4. Терминът „практикуване на права“ (с. 198 от дисертационния труд) чисто юридически звучи непрецизно, препоръчвам да се замени с „упражняване на права“ или друг подобен утвърден в юридическата теория и практика израз.
5. Доколкото традиционно се приема, че рецептите не са годни да бъдат обект на авторско право, е спорно дали е възможно тяхното лицензиране, както докторантката предлага (с. 199 от дисертационния труд). Препоръчвам прецизиране на изказа в тази част и конкретизиране дали авторът визира някаква разновидност на договор за франчайз, за споделяне на ноу-хау или др. под.

Горните критични забележки са формулирани единствено с оглед научна прецизност и повишаване качеството на труда в светлината на евентуалното му последващо публикуване като монография и бъдещите научни изследвания на докторантката в тази материя. Те по никакъв начин не променят цялостното **отлично впечатление**, които дисертационният труд и придружаващите ги публикации оставиха у мен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд ***съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички*** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидатът Пънар Ердинч Кязим **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и ***предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“*** на Пънар Ердинч Кязим в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

11.05.2022 г.

Рецензент: доц. д-р Мартин Захариев